

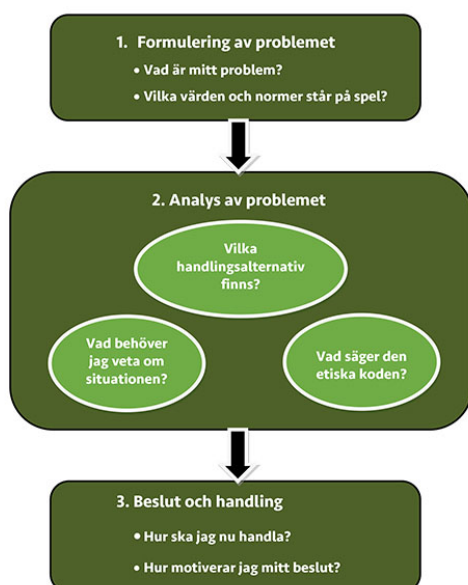
Etisk kod för arbetsterapeuter: Exempelsamling framarbetad av förbundets etiska råd

Exempel 2. Patientsäkerhet kontra integritet

Aina är en 70-årig kvinna med Alzheimers sjukdom. Hon bor tillsammans med sin make och sköter det mesta av hushållsuppgifterna med starkt stöd av maken, eftersom hon har svårt att klara även gamla invanda uppgifter på egen hand. En del enklare uppgifter klarar hon själv. Ibland blir Aina orolig och förvirrad och det har flera gånger det senaste året hänt att hon i sådana stunder gett sig ut på vandring på egen hand utan att någon sett det. Hon har ibland varit mycket lättklädd trots att det varit vinter och kallt ute.

Ainas make har nu frågat dig som arbetsterapeut om Aina kan få ett dörrlarm med en mottagare som han kan bära med sig och som ger honom en signal när ytterdörren öppnas. Han skulle därmed bli uppmärksam på när Aina går ut.

Modell för etisk analys (ur *Etisk kod för arbetsterapeuter*, 2018)

1. Formulering av det etiska problemet

Du inser att Aina under sina vandringar löper stor risk att komma till skada och att det är omöjligt för Ainas make att ständigt vaka över Aina för att undvika hennes vandringar. Ditt etiska problem handlar om hur du kan säkerställa ett samtycke från Aina för att kunna förskriva ett larm. Genom att läsa i den etiska koden kommer du fram till att de värden och normer som står på spel, och respektera personens självbestämmande, även i de fall personens egna förmågor att uttrycka dessa är begränsade.

2. Analys det etiska problemet

I den etiska koden hittar du följande ställningstaganden som förefaller relevanta att väga in för den fortsatta bedömningen: ”Att arbetsterapeuten ska bemöta personen på ett värdigt sätt, vilket innebär att respektera och behandla personen som en i grunden unik och kompetent person med förmåga till självbestämmande i frågor som rör dennes liv.”

- Du förstår att du har ansvar för att respektera Aina som en unik och kompetent person och för att få fram så mycket information om hennes önskemål och behov som möjligt. Å andra sidan kan det vara svårt att förstå de önskemål som hon har.

Arbetsterapeuten ska respektera personens självbestämmande, vilket innebär att ha ansvar att fatta beslut om insatser för vuxna personer som inte är beslutskompetenta. Detta bör ske utifrån samråd med närstående eller god man/förvaltare om personen inte kan antas motsätta sig det eller det står klar att denne inte tar skada av att uppgifter lämnas ut. Om personen tidigare avgett avsiktsförklaring bör även den beaktas i beslutet.

- Utifrån det här inser du att du har ansvar för att vara en brygga mellan Aina, hennes man och andra berörda för att i möjligaste mån kunna säkerställa att det hade varit Ainas vilja om hon hade kunnat besluta själv, så kallat presumtivt samtycke.
- Arbetsterapeuten ska respektera professionskollegor och andra yrkesutövare, vilket innebär att verka för ett förtroendefullt interprofessionellt samarbete för att på bästa sätt främja gemensamma mål.
- Utifrån detta inser du att du har ett ansvar att samverka med andra yrkesgrupper och instanser för att på bästa sätt möta de behov Aina och hennes man har.

Utifrån din yrkeskompetens funderar du ut ett antal möjliga **handlingsalternativ** att presentera för Aina och hennes man för att se om de kan acceptera dessa. När du funderar över dessa alternativ analyserar du även om det skulle kunna finnas några etiska risker med dem. Här hittar du inte alltid någon direkt vägledning i den etiska koden utan måste också använda din egen etiska bedömningsförmåga.

a. Utreda om alternativ till larm är möjliga.

Finns det till exempel andra åtgärder som relaterar till Ainas rutiner och mönster i vardagen, eller möjliga förändringar i miljön?

b. Undersöka behov av stöd och förmedla kontakt till andra yrkesutövare och andra instanser, exempelvis socialtjänsten.

c. Förskriva larmet.

3. Beslut och handling

Hur kan du resonera om de olika handlingsalternativen för att göra en avvägning mellan Ainas autonomi, integritet och säkerhet?